

Per e-mail

Aan de Tweede Kamer der Staten Generaal
T.a.v. vaste commissie SZW
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

's-Gravenhage, 13 februari 2025
NvH/corsp/004

Betreft: Punten ten behoeve van het commissiedebat Arbeidsongeschiktheid d.d. 18 februari 2025

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie SZW,

De Vakcentrale voor Professionals (VCP) wil u voor het commissiedebat Arbeidsongeschiktheid op dinsdag 18 februari a.s. een aantal aandachtspunten meegeven.

Teleurstelling over voortgang verbeteren WIA

Bijna een jaar geleden heeft de Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel (Octas) aan het kabinet advies uitgebracht over een stelsel voor langdurige ziekte en arbeidsongeschiktheid. In het rapport is pijnlijk duidelijk geworden dat de problemen in de WIA groot zijn en dat verbeteringen noodzakelijk zijn. De VCP heeft samen met FNV en CNV in april 2022 al een witboek¹ geschreven met een overzicht van de hardheden in de WIA met oplossingsrichtingen. Dit hebben de werknemersorganisaties gedaan om concreet te maken waar de hardheden zich voordoen, die de politiek wilde wegnemen.² Ook in het huidige regeerprogramma staat dat het kabinet de WIA wil verbeteren en vereenvoudigen. De VCP is teleurgesteld over de voortgang. Tot op heden zijn er geen concrete maatregelen genomen om de situatie voor arbeidsongeschikten te verbeteren en zijn de hardheden die staan beschreven in het witboek van FNV, CNV en VCP nog steeds actueel.

Verbeteren arbeidsongeschiktheidsstelsel vraagt om investeringen

Het is positief te lezen in de Kamerbrief³ over de opvolging van het Octas-rapport dat het kabinet grote urgentie ziet om nu over te gaan tot het nemen van maatregelen om het stelsel te vereenvoudigen en te verbeteren. De VCP benadrukt dat het verbeteren van het stelsel voorop dient te staan. Veel van de maatregelen om de WIA te verbeteren vraagt om investeringen. De VCP heeft hier grote zorgen om aangezien er in het regeerprogramma geen budget vrijgemaakt is. Het mag niet zo zijn dat vanuit kostendekkendheid verbeteringen voor de ene groep verslechtingen voor de andere groep gaan betekenen. Tegelijkertijd wordt het Aof-fonds aangewend voor oneigenlijke doelen die niets te maken hebben met arbeidsongeschiktheid zoals dekking voor de box-3 tegenvaller en wil het ministerie van VWS de Aof-premie inzetten om de gevolgen van verlaging eigen risico te compenseren bij bedrijven. Onbegrijpelijk dat sociale premies hiervoor worden gebruikt en dit ook nog eens zonder ordentelijke consultatie van sociale partners. De VCP roept de Kamer dan ook op om er bij de minister op aan te dringen financiële middelen vrij te maken, zodat het stelsel echt kan worden verbeterd.

Verslechtingen zijn onacceptabel

In de Kamerbrief benoemt de minister twee denkrichtingen voor de korte termijn, namelijk het afschaffen van de vervoluitkering en het afschaffen van de IVA-uitkering. Op dit moment bestaan er in de WIA vier uitkeringsregimes: de loongerelateerde WIA-uitkering, de loonaanvullingsuitkering, de vervoluitkering en de IVA-uitkering. Door het afschaffen van zowel de vervoluitkering als de IVA-uitkering neemt het aantal uitkeringsregimes af van vier naar twee. Dit betekent een vereenvoudiging, maar ook een verslechting voor arbeidsongeschikte werknemers. Afschaffing van de IVA-uitkering betekent namelijk een lagere uitkering en meer onzekerheid door re-integratieverplichtingen en

¹ <https://www.vcp.nl/wp-content/uploads/2022/04/WITBOEK-WIA-FNV-CNV-VCP.pdf>

² <https://www.vcp.nl/vakbonden-eisen-dat-kabinet-hardheden-wia-stevig-en-structureel-aanpakt/>

³ <https://open.overheid.nl/documenten/964ae366-4456-44c1-96d1-ba081a29e930/file>

herbeoordelingen. De VCP is wel voorstander van de afschaffing van de vervolguitering zoals opgenomen in het witboek. De VCP is echter tegen de afschaffing van de zogenaamde C/D-factor, waardoor een groter deel van het inkomen wordt verrekend met de uitkering. Dit is in het fiche een onderdeel van het afschaffen van de vervolguitering.

Met afschaffing C/D-factor creëer je nieuwe hardheid

Afschaffing van de zogenaamde C/D-factor leidt tot een aanzienlijke benadeling van mensen met een voormalig inkomen boven het maximumdagloon, waaronder middengroepen, en stimuleert niet om (meer) te gaan werken. Deze C/D-factor is juist na inwerkingtreding van de WIA ingevoerd om ervoor te zorgen dat (meer) werken ook altijd loont. Daarmee is een onbedoeld effect gecorrigeerd.⁴ Door het afschaffen van de C/D-factor creëer je een nieuwe hardheid die bestaanszekerheid aantast. Het verzekeren van het verlies aan inkomen als gevolg van arbeidsongeschiktheid en daarmee het beperken van de inkomenssterugval een belangrijk uitgangspunt van de WIA. Hiermee wordt voorkomen dat arbeidsongeschikte werknemers direct financieel in de problemen komen en genoodzaakt zijn om drastische maatregelen te nemen zoals de verkoop van de woning. Met het afschaffen van de C/D-factor komt dit uitgangspunt verder onder druk te staan. De hoogte van de uitkering is natuurlijk al beperkt tot het maximum dagloon. Onderstaand een voorbeeld van de financiële gevolgen na afschaffing van de C/D-factor voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers die naast de uitkering werken.

Voorbeeld: Forse inkomensachteruitgang afschaffing C/D-factor

Docent in het voortgezet onderwijs, salarisschaal LD trede 12, betrekkingssomvang fulltime (40 uur per week).
Maatmanloon ongemaximeerd: € 91.000
Maatmanloon gemaximeerd: € 75.864
Betrokkene heeft uit werk een inkomen van: € 45.500

Hoogte WIA-uitkering in huidige regeling € 26.552 = 70% x (€ 75.864 – (€ 45.500 x (€ 75.864 : € 91.000)))
Totaal inkomen huidige regeling: € 45.500 + € 26.552 = € 72.052

Hoogte WIA uitkering na afschaffing C/D-factor € 21.254 = 70% x (€ 75.864 – € 45.500)
Totaal inkomen na afschaffing C/D-factor: € 45.500 + € 21.254 = € 66.754

Verlies inkomen t.o.v. huidige regeling: € 5.297, dat is 1/5 van inkomensverlies € 24.246 (26%).

Bij een hoger inkomen kan het voorkomen dat een arbeidsongeschikte voldoet aan alle voorwaarden voor het recht op een uitkering én volledige restverdien capaciteit benut, maar desondanks geen WIA-uitkering zal krijgen door dit voorstel als gevolg van de dagloonmaximering en dat terwijl er wel sprake is van een inkomensverlies van 50%.

Een compleet nieuw stelsel is niet de oplossing

In de Kamerbrief wordt aangegeven dat de minister twee ideeën voor fundamentele veranderingen op de lange termijn nader wil uitwerken. Het gaat dan enerzijds om onderzoek naar hoe - nog meer dan nu - de ondersteuning naar werk het startpunt kan worden en anderzijds het idee van een stelsel met min of meer gelijke rechten en plichten voor alle werkenden. De VCP wijst erop dat een nieuw stelsel veel voeten in de aarde zal hebben en veel van de uitvoering zal vragen. De WIA bevindt zich feitelijk nog in de opbouw fase. Er liggen concrete ideeën om het stelsel te verbeteren. De VCP roept op deze eerst aan te pakken voordat we vervallen in nieuwe complexiteit. Voor arbeidsongeschikte werknemers levert dit alleen maar onzekerheid op. Het is bovendien logisch dat een relatief nieuw stelsel door de jaren heen aanpassing behoeft. Ook betekent een nieuw stelsel niet automatisch dat het eenvoudiger wordt, zoals de minister ook terecht stelt. Kortom, een compleet nieuw stelsel is niet de oplossing.

Maatregelen noodzakelijk om wachttijd WIA-beoordeling te verkorten

Het UWV kampt al lange tijd met problemen in de uitvoering. Mensen moeten te lang wachten op hun WIA-(her)beoordeling waardoor het lang duurt voordat zij duidelijkheid krijgen over het recht op een uitkering. Dat zorgt voor veel onzekerheid. Deze signalen krijgen wij ook vanuit de achterban. Daar komt bij dat herstel van de gemaakte fouten bij WIA-uitkeringen en Wajong-uitkeringen ook veel van de uitvoering zal vragen. De afgelopen periode zijn maatregelen genomen om de druk op verzekeringsartsen te verminderen, zoals een vereenvoudigde beoordeling voor 60-plussers, vorming van sociaal-medische centra (SMC's) en praktisch schatten. Het is voor de VCP onbegrijpelijk dat de 60-plusmaatregel niet is verlengd. Daardoor zullen veel werknemers langer in onzekerheid zitten. Dit is een vereenvoudigde maatregel voor 60-plussers, waardoor zij sneller duidelijkheid hebben of er recht bestaat op een uitkering. Voor UWV zorgde deze maatregel voor een aanzienlijke verlichting. UWV kan door de maatregel zo'n 10.000 extra beoordelingen per jaar doen. De VCP roept de Kamer

⁴ Na inwerkingtreding van de WIA is dit onbedoelde effect juist gecorrigeerd. De correctiefactor heeft tot gevolg dat er een lager verrekenspercentage wordt gehanteerd dan 70% bij een maatmanloon boven het maximum dagloon. Daarmee wordt het inkomensverlies beperkt en wordt ervoor gezorgd dat (meer) werken ook altijd loont.

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/kst-30682-3.html>

https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20060410/verslag_van_een_schriftelijk_2/document3/f=w30034k.pdf

dan ook op om er bij de minister alsnog op aan te dringen de 60-plus maatregel te verlengen. Daarnaast heeft de VCP al meerdere keren gewezen op de vele herbeoordelingen die worden aangevraagd door eigenrisicodragers⁵ enkel uit financieel oogpunt met als doel dat de werknemer 35-min wordt verklaard of een IVA-uitkering krijgt zodat de premie niet wordt verhoogd. Dat zorgt voor een enorm beroep op de capaciteit van verzekeringsartsen. Ook kan het tijdelijk stopzetten van de eerstejaars Ziektewet-beoordeling overwogen worden om het beroep op de capaciteit van verzekeringsartsen af te laten nemen

Zorg voor heldere communicatie en voorkom terugvorderingen

De VCP maakt zich zorgen over de fouten die zijn geconstateerd bij de WIA-uitkeringen en Wajong-uitkeringen. Veel kwetsbare uitkeringsgerechtigden zitten in onzekerheid over hun uitkering. Volgens de VCP moet het helder zijn dat er geen terugvorderingen zullen plaatsvinden als er fouten zijn gemaakt door het UWV. Verder vraagt de VCP aandacht voor de gevolgen van eventuele nabetalingen. Voorkomen moet worden dat mensen verder in de problemen komen doordat de nabetalingen gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de toeslagen waardoor terugvorderingen ontstaan. Hier moet een oplossing voor komen. Bij de afhandeling van de toeslagenaffaire is bepaald dat de betaling in het kader van herstel niet wordt gezien als inkomen waardoor het geen invloed heeft op de hoogte van toeslagen of kindgebondenbudget. Verder wijst de VCP erop dat duidelijke en realistische communicatie van groot belang is. Uitkeringsgerechtigden willen weten waar zij aan toe zijn en wat zij kunnen verwachten van het UWV. De VCP roept op vaart te maken met de communicatie richting uitkeringsgerechtigden zodat zij duidelijkheid krijgen. Als laatste pleit de VCP voor een forse verbetering van de interne processen bij UWV zodat zulke fouten in de toekomst worden voorkomen en eventuele fouten veel eerder worden geconstateerd waardoor de schade beperkt blijft.

Wij verzoeken u bovenstaande punten mee te nemen in het commissiedebat Arbeidsongeschiktheid. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Nic van Holstein
Voorzitter Vakcentrale voor Professionals (VCP)

⁵ https://www.uwv.nl/imagesdxa/ukv-2025-1-gevolgen-eigen-risico-wga_tcm94-463785.pdf.